

Profiel en werkwijze wijk- GGD'er

Handvat 4 voor een vliegende start
met de wijk-GGD'er

De wijk-GGD'er is een functionaris die in de gemeente wordt ingezet om te zorgen dat een persoon met onbegrepen gedrag snel - waar mogelijk dezelfde dag - de benodigde zorg krijgt. Wat moet zo'n persoon in z'n mars hebben, en hoe gaat hij van start? Dat staat in dit vierde handvat over profiel en werkwijze van de wijk-GGD'er.

Een wijk-GGD'er heeft met zijn taak om een persoon met onbegrepen gedrag te helpen een belangrijke preventieve functie. Hiermee voorkomt hij namelijk overlast. De wijk-GGD'er werkt daarbij zoveel als mogelijk buiten budgetten en wachtlijsten om. Dat vereist een onconventionele en creatieve aanpak én een mandaat van de gemeente om met partners te zoeken naar (passende) oplossingen.

Functie-eisen

Gezien de taken en verantwoordelijkheden van de wijk-GGD'er is het van belang hier goed gekwalificeerde mensen voor in te zetten. De volgende functie-eisen zijn hierbij aan te raden:

- Hbo-Verpleegkunde aangevuld met een post-hbo-opleiding tot Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige (SPV).
- BIG-geregistreerd.
- Kennis van psychiatrie, verslaving, dementie, somatiek en licht verstandelijke gehandicapten en kunnen omgaan met de doelgroep personen met onbegrepen gedrag.

Competenties

Naast deze functie-eisen zijn bepaalde eigenschappen en vaardigheden essentieel:

- Kennis van de sociale kaart en goed geïnformeerd over de ins & outs van het zorgaanbod en de geldende afspraken in de keten.
- Daadkracht, lef en het vermogen om out-of-the-box te denken.
- Integraal kunnen denken vanuit een breed perspectief (alle leefgebieden).
- Improvisatievermogen, creatieve en grensverleggende oplossingen kunnen bedenken om een sluitende keten te realiseren.
- Met geduld en doorzettingsvermogen het tempo van de klant kunnen volgen.
- Opgewassen zijn tegen de druk die van regelgeving en bureaucratische procedures uitgaat.
- Verbinder: netwerkspeler die kan werken in multidisciplinair verband met tactische kwaliteiten gericht op verbinden.
- Mandaat om autonoom te opereren en in staat zijn procesinterventies te plegen.
- Langdurige werkervaring op het gebied van de OGGz.

Kennis hebben van het speelveld zorg en veiligheid

Om de wijk-GGD'er een vliegende start te kunnen laten maken is het handig om vooraf een aantal organisatorische zaken te regelen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan:

- Een apart e-mailadres waar professionals personen met onbegrepen gedrag kunnen melden.
- Een folder met de contactgegevens, werkwijze en bereikbaarheid van de wijk-GGD'er.
- (Enige vorm van) een registratiesysteem om het eigen handelen van de wijk-GGD'er goed vast te leggen.
- Zorgdragen dat de wijk-GGD'er op een zorgvuldige manier persoonsgegevens kan delen en verwerken. Zodat hij kan voldoen aan de wettelijke eisen. Zie ook de [handreiking privacy- en gegevensdeling wijk-GGD'er](#).

De werkwijze in 6 stappen

Het is dan eindelijk zo ver: de wijk-GGD'er kan aan de slag! Hij gaat volgens een aantal stappen te werk:

- 1 Vroegsignalering en preventie
- 2 Aanmelding en triage
- 3 Acties uitzetten
- 4 Terugkoppeling
- 5 Nazorg
- 6 Monitoring eigen werkwijze

Stap 1: vroegsignalering en preventie

De wijk-GGD'er is verantwoordelijk voor het (vroegtijdig) signaleren van problemen van onbegrepen gedrag en/of overlast in de wijk. Aangezien de problemen vaak op het snijvlak van veiligheid en zorg liggen, zal hij hierbij veel optrekken en samenwerken met de wijkagent. Maar signalen kunnen ook van andere professionals in de wijk komen, of van bewoners of familie van de betrokkene. De wijk-GGD'er onderzoekt de signalen, verzamelt zoveel mogelijk informatie en analyseert de gehele situatie. Bijvoorbeeld door met buurtbewoners te spreken, contact te leggen met de familie of door betrokken zorginstanties/(keten)partners te benaderen.

Stap 2: aanmelding en triage

De volgende stap in het werkproces van de wijk-GGD'er is de aanmelding en triage. Deze verloopt via een aantal stappen:

- 1 Ketenpartner, familie, wijkbewoner² kunnen melding doen van personen met onbegrepen gedrag bij de wijk-GGD'er.
- 2 De wijk-GGD'er neemt contact op met de melder om een inventarisatie van het probleem te maken.
- 3 De wijk-GGD'er neemt contact op met:
 - De (zorg)partners die bekend zijn met de aangemelde persoon.
 - De omgeving (familie, wijkbewoners).
 - Met de betrokkenen wordt vervolgens een inschatting gemaakt hoe het beste contact gelegd kan worden met de persoon in kwestie. Bijvoorbeeld samen met een van de ketenpartners.
- 4 De persoon wordt opgezocht in de eigen woon- en leefomgeving (in ieder geval wanneer hij/zij nog niet in zorg is bij een instelling). Hierdoor worden de problemen vaak meteen inzichtelijk.
- 5 Er wordt een brede inschatting van de problematiek gemaakt.

Stap 3: acties uitzetten

Na de aanmeldingsfase (met of zonder in contact getreden te zijn met de verwarde persoon) wordt bekeken welke acties uitgezet moeten worden om het onbegrepen gedrag terug te dringen of te voorkomen. Gedurende een lopende casus behoudt de wijk-GGD'er in principe de regie en stuurt hij aan op de voortgang. Bij knelpunten, zoals het afschuiven van verantwoordelijkheid, schaaft de wijk-GGD'er snel op binnen de betreffende (zorg) instelling. Zo blijft er voldoende druk staan op de (intensivering van de) zorg en vermindert de overlast.

Welk route vervolgens wordt gevolgd hangt af of een persoon al zorg ontvangt of niet.

Situatie 1: persoon ontvangt al zorg

Wanneer de klant al in zorg is, is er vrijwel altijd (intensief) contact met de zorgpartners/behandelaren (waaronder de huisarts of behandelaar GGZ). De wijk-GGD'er informeert hen over de overlastmelding dan wel de zorgwekkende situatie. Samen stellen zij een plan van aanpak op. De wijk-GGD'er knoopt losse 'eindjes' aan elkaar en streeft naar een sluitende oplossing waarbij iedereen zijn eigen verantwoordelijkheid neemt. De wijk-GGD'er brengt ook de levensgebieden van de cliënt en zijn omgeving voldoende onder de aandacht van de behandelaar. Daarmee wordt de behandelende instelling zich meer bewust van zijn verantwoordelijkheden ten aanzien van de maatschappelijke onrust die het gedrag van de cliënt teweeg kan brengen.

² In sommige gemeenten kan iedereen melden, in andere is er juist nadrukkelijk voor gekozen dit uitsluitend te laten verlopen via professionele instanties en mensen uit de directe leefomgeving niet zelf te laten melden.

Situatie 2: persoon ontvangt nog geen zorg

Is de cliënt niet bij een instelling in zorg, dan neemt de wijk-GGD'er rechtstreeks contact met hem of haar op. Zo nodig gaat de politie mee of is op de achtergrond aanwezig. Afhankelijk van de aard en inhoud van de casuïstiek, kan ook een collega van het wijkteam meegaan. Na een inschatting van de problematiek en afspraken over de rolverdeling tussen de partners, start het traject. Het resultaat is een plan van aanpak dat toewerkt naar zorg of ondersteuning. Doen zich gedurende het traject veranderingen voor, dan wordt het plan bijgesteld; waar mogelijk in samenspraak met de cliënt.

Stap 4: terugkoppeling

Een goede terugkoppeling naar de meldende partij is belangrijk, omdat dit de bereidheid van professionals, wijkbewoners en familie vergroot om signalen en zorgen (vroegtijdig) te melden. Afhankelijk van de melder wordt er meer of minder informatie gegeven. Soms is het (nog) niet mogelijk om inhoudelijke informatie terug te koppelen. Maar ook informatie over het proces ("We hebben het signaal opgepakt", "We zijn er mee bezig") is goed om terug te geven.

Stap 5: nazorg

Ondanks de snelle start van hulpverlening door de wijk-GGD'er neemt overlast door onbegrepen gedrag niet altijd meteen af. Oplossingen voor deze vaak complexe situaties vragen regelmatig een langere adem. Het is dan ook raadzaam dat de wijk-GGD'er na afsluiting van de casus een vinger aan de pols houdt door contact te onderhouden met de persoon in kwestie en de betrokken partners. De wijk-GGD'er laat pas los als de situatie voldoende gede-escaleerd is, en geborgd is bij de geëigende (zorg)instelling.

Stap 6: monitoren eigen werkwijze

Het is belangrijk om ook de eigen werkwijze te blijven volgen. Welke aanpak werkte goed en waarom? Wanneer werkt iets wel en wanneer niet? Welke aanpassingen zijn wenselijk om tot betere resultaten te komen? Door jezelf dit soort vragen te stellen, blijf je kritisch op de manier van werken en blijf je open staan voor verbetering. De volgende instrumenten kunnen je daar bij helpen:

- Intercollegiaal overleg (ruggespraak) inbouwen binnen de werkwijze van de wijk-GGD'er.
- Casuïstiek bespreken: periodiek een afgesloten casus pakken en gezamenlijk met de betrokken partners kijken hoe deze gelopen is (reflectie en leren). De inzichten en lessen van deze reflectie gebruiken om de samenwerking in de praktijk verder te verbeteren.
- Intervisie organiseren: intervisie richt zich op het professioneel handelen van de wijk-GGD'er, met reflectie en feedback vanuit een collega of een team.